

Informacja o krajowej i międzynarodowej współpracy kryminologów

Mgr Justyna Włodarczyk-Madejska
Zakład Kryminologii, Instytut Nauk Prawnych PAN

Sprawozdanie z seminarium naukowego „Wnioski i skargi skazanych a reakcja administracji więziennej”, Warszawa, 6 marca 2015 r.

Dnia 6 marca 2015 roku w siedzibie Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji odbyło się seminarium naukowe, pt. „Wnioski i skargi skazanych a reakcja administracji więziennej”, zorganizowane przez Katedrę Kryminologii i Polityki Kryminalnej Uniwersytetu Warszawskiego we współpracy ze Stowarzyszeniem Interwencji Prawnej. Było to drugie z cyklu trzech seminariów poświęconych kontroli legalności oraz prawidłowości rozstrzygnięć postępowania wykonawczego wobec skazanych, których celem jest dyskusja o granicach uznaniowości decyzji zapadających wobec ww., sądowej kontroli tych decyzji, jak również uprawnień stron w postępowaniu wykonawczym. Tematem drugiego z cyklu spotkań było postępowanie wszczęte na wniosek lub prośbę skazanego, w myśl art. 6 § 2 k.k.w.

Seminarium, którego moderatorem był prof. Andrzej Rzepliński, składało się z dwóch paneli. Każdy z nich zakończył się dyskusją. W pierwszym panelu referat wygłosili Sędzia Sądu Okręgowego w Poznaniu - Piotr Hejduk oraz dr Tomasz Przesławski.

Pierwsze wystąpienie podejmowało tematykę „Zakresu kontroli sądowej decyzji administracji penitencjarnej w kontekście niezgodności z prawem – art. 7 § 1 k.k.w.: praktyka a teoria”. Podczas swojego wystąpienia, SSO Piotr Hejduk podał statystyki za 2014 rok, z których wynika, że ok. 300 spraw stanowiły skargi rozpoznane na mocy art. 7 § 1 k.k.w. W myśl wskazanego artykułu skargę należy złożyć do organu, który wydał decyzję, przy czym na wspomniane 300 spraw, tylko jedna z nich została złożona do takiego organu. Tylko jedna skarga została także uwzględniona – uchylona i przekazana do ponownego rozpoznania. Sędzia podkreślił, iż co do zasady organy utrzymują wydane decyzje. Rodzaj złożonych skarg miał raczej charakter jednolity, albowiem ok. 95-98% z nich dotyczyło m.in. ukarania dyscyplinarnego, odmowy udzielenia przepustki losowej. Co istotne, sędzia zaznaczył, iż uzasadnienia wydawanych decyzji mają raczej schemat szablonowy, pozostając ostatecznie do uznania sądu. Jako problem i brak zaangażowania ze strony Służby Więziennej prelegent wskazał uzasadnienia decyzji Komisji Penitencjarnych dotyczących, np. zakwalifikowania do odbywania kary w zakładzie półotwartym, które charakteryzuje lakoniczność sprowadzająca się do wyliczenia poszczególnych czynników przemawiających „przeciwko”, jak np. odległy koniec kary.

Drugi referat wygłoszony przez dr. Tomasza Przesławskiego dotyczył pozycji ustrojowej Służby Więziennej w kontekście podejmowanych aktów stosowania prawa. T. Przesławski

zdefiniował Służbę Więzienną jako organ administracyjny prawa stanowiący przedłużenie wymiaru sprawiedliwości, jak również przedstawił płaszczyzny stosowania prawa.

W dyskusji podsumowującej pierwszy panel udział wzięli mec. Michał Zoń (Dyrektor Biura Prawnego CZSW), dr Teodor Bulenda, dr Łukasz Chojniak. M. Zoń podkreślił problem wadliwości uzasadnień wydawanych decyzji administracyjnych zaznaczając, że uzasadnienia takie powinny być zrozumiałe dla odbiorcy decyzji. T. Bulenda wskazał na ograniczoną możliwość składania wniosków przez skazanych, które jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy ustawa tak stanowi. Ł. Chojniak podniósł problem fasadowości sądu w postępowaniu wykonawczym, podając za przykład posiedzenia w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania, na które sąd przychodzi z postanowieniem sporządzonym przed wysłuchaniem stron, konkludując pytaniem: „ile sądu w postępowaniu wykonawczym, czy nie lepiej mniej, ale niefasadowo?”

Drugi panel, na którym zostały wygłoszone referaty przez mec. Michała Zonia nt. „Charakteru prawnego rozstrzygnięć wydawanych na skutek wniosków i próśb więźniów”, Teresę Kujawę (Kierownika Zespołu ds. Skarg Osób Pozbawionych Wolności, Biura Prawnego CZSW) nt. „Reakcji Służby Więziennej na prośby i wnioski więźniów”, por Kamilę Kondej-Kot (OISW w Warszawie), mjr Marcina Kunerta (Kierownika Działu Organizacyjno-Prawnego AŚ Radom), pt. „Rozpatrywanie próśb i wniosków więźniów w praktyce Służby Więziennej”, skupiał się na problemie wniosków i próśb składanych przez skazanych.

Michał Zoń w swoim wystąpieniu podał, iż rocznie rejestrowanych jest ok. 70 tys. próśb, wnioski natomiast mają co do zasady charakter jednostkowy (ok. 30-40). Pozytywnie rozpoznawanych jest ok. 28 tys. próśb, negatywnie – ok. 20 tys. Pozostałe są przekazywane do rozpoznania innym instytucjom. Niezałatwienie pozytywnie próśby pociąga za sobą konsekwencję w postaci złożenia skargi, której brak rozpoznania skutkuje powództwem. M. Zoń podniósł problem wchodzącej we wrzesniu 2015 r. ustawy o petycjach. Brakuje bowiem precyzyjnego rozróżnienia petycji od próśby. Definicja słownikowa wskazuje, że petycja to forma próśby mająca indywidualny bądź zbiorowy charakter. Na rozpoznanie petycji organ będzie miał 3 miesiące (z możliwością przedłużenia do 6 miesięcy), zamiast 14 dni przewidzianych dla rozpoznania próśby. Ponadto, na sposób rozpoznania petycji skarga nie przysługuje. W związku z tym M. Zoń stwierdził, iż korzystniej dla skazanych byłoby, gdyby ww. ustawa nie przyjęła się do szerszego stosowania w jednostkach penitencjarnych. Może ona bowiem ograniczać prawa więźniów, generować negatywne zachowania tych ostatnich, jak również godzić w bezpieczeństwo jednostki penitencjarnej.

Teresa Kujawa podniosła, iż prośby stanowią źródło informacji o organizacji i działalności Służby Więziennej czy jednostki penitencjarnej. Są one ponadto „wentylem” dla zaburzeń, jak również stanowią możliwość ich wykrycia. Ilość próśb, jak zasugerowała prelegentka, wynika z zaludnienia jednostek penitencjarnych, od którego też zależy jakość pracy penitencjarnej. Na zakończenie poruszona została jeszcze kwestia bezpośrednio załatwiania spraw skazanych dotyczących warunków bytowych, tj. bezpośrednio po zgłoszeniu danej sprawy, jak również kwestia rejestracji wniosków i skarg. M. Zoń wyjaśnił, iż to treść pisma decyduje o zakwalifikowaniu go jako skargi bądź wniosku. Podniósł również, iż ciemną liczbę stanowią skargi wysyłane przez skazanych do innych organów i instytucji niż administracja więzienna.

Seminarium, pt. „Wnioski i skargi skazanych a reakcja administracji więziennej”, pomimo swobodnych dyskusji podsumowujących wystąpienia prelegentów, miało charakter *stricte* naukowy, stanowiąc przy tym ogromne zaplecze merytoryczne dla szerokiego grona znawców w zakresie podejmowanej tematyki – zarówno teoretyków, jak i praktyków.

*

*

*